

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 1. prosenca 1869.

List 1.

K novemu letu 1869.

Dva velikana si stojita nasproti v začetku novega leta: Pij IX in Levijatan, lažnjivo prostomiselnost v vsem svojim tatinskim in mesnim poželenjem vred. Starček brez telesne moči, brez jeze in serda, brez zvijač — in pa trinog, vaje v vseh slepijah, čversto oborožen, skrit za hrib papirja, za potoke črnila. Levijatan gre na vojsko v imenu duha časovega, Pij IX pa v imenu Jezusovem. Ta vojska nas opominja na glasoviti boj med Davidom in Golijem.

Na Golija so se šopirno nadjali vsi Filistejci; na Davida so se v strahu zanašali vsi dobroverni Izraelci. — Golija je bil hrust — šest komolcev in dlan visok, z bronastim grebenjakom na glavi, z luskinastim oklepom na životu, na nogah je imel brončene škornje, v roki sukal sulično toporišče, enako tkavskemu vratilu; železo na sulici je tehtalo šest sto siklov. Taki je hodil drevi in davi in se je derl skoz 40 dni nad Božjim ljudstvom, ter jih na skušnjo ali koražo klical, kajti še niso imeli časnikov, da bi jih bil po njih zasramoval. Potem se je vračal v zbor svojih filiščanov in se je zopet tam bahal: „Sem pa zabavljaj danes izraelski vojski!“ In še več neumnega je govoril.

David pa je bil naj manjši Izajevih sinov, ki je pasel pohlevne čede svojega očeta. Filiščani, češ, da le gorjača, šaka in pa zasramovanje ima kaj moči, so se smejali, ko se je ta mladeneč ponudil zoper tolikega velikana; ali David je djal: „Kdo je ta filiščan, da zasramuje vojsko živega Boga! Jest se bom poskusil z njim!“

Boj se prične. Golija se vojskuje z mečem, s sulico, s škitom in s psokami zoper Davida; David pa v imenu Boga vojenstva Izraelovega zoper velikana. Požene se hrust proti mladencu, kateri pa mu urno kamnič s pračo v ošabno čelo zaferčati in ga tako zadene, da omamljen bertusne na zemljo. Da je vojske čisto konec in sramota filistejska doveršena, David Filiščanu še z njegovim lastnim mečem glavo odseka. —

Ta zmaga se je celo Filistejcem preslavna zdela; zakaj takrat še niso poznali tistih „liberalnih“ pravil, da filiščan sme pleniti, požigati, moriti; izraelec pa ga ne sme zato soditi in kaznovati.

Imenitna je bila tedaj zmaga. In to je podoba mnogoterih vojsk, ki jih ima cerkev s svojimi sovražniki. Garibaldi in njegovi filisterji delajo z orožjem, s potuho, z ognjem; s smodnikom poslopja rušijo in podpisajo, mesarijo nedolžne vojake; z bodalom, s kamnom za oglom prežijo; po noči po razbojniško bombe nastavljajo, da bi brezorožene razkosavali; — se zaklinjajo celo Pija IX umoriti (se vé, da ne očitno, kakor je šel „spurius“ nad Davida, ampak potuhnjeno, strahopetno,

zavratno). Ti vojskovavci se opirajo pa na peresa vsih svojih tovaršev po svetu, in na njih cente papirja, ki ga z lažmi in obrekovanjem popisane v pomoč pošiljajo; zanašajo se na njih vpitje, krič, lomastenje in preklinjanje po mnogoterih shodih in družbah, na njih zvijače, goljufije itd.

Pij IX pa mirno moli k Gospodu vojskinih trum, in v Njegovo ime kliče, v Njegovo pomoč zaupa.

Smejali so se Filiščani, pa ne dolgo časa; smeja in šali se sedanji njih vredni zárod, pa njih smeh se bo v jok spremenil. Zakaj pisano je: „Glej, njegovo upanje ga bo goljufalo, in ko bodo vsi vidili, se bo zvalil.“ (Job 40, 28.)

Naj torej velja za novo leto opomin sv. Duha: „Derži se svoje zaveze (svoje svete vere), od nje se pogovarjaj, in staraj se pri spolnovanji tega, kar ti je zapovedano. Ne derži se del grešnikov (ne dajaj se jim zmotiti, ako so tudi srečni); zaupaj v Boga, in ostani na svojem mestu (stanoviten v zvestobi do Boga in sv. cerkve).“ Sir. 11, 21. 22.

Cerkvenim nasprotnikom pa še posebej velja: „Ponovite se v duhu svojega uma in oblecite novega človeka, kateri je po Bogu stvarjen v pravičnosti in resnični svetosti;.. opustite laž, govorite resnico;.. ne dajajte prostora hudiču. Nobeno hudo govorjenje naj ne prihaja iz vaših ust, temuč tako, kakoršno je dobro k množenju vere, da je poslušavcem v prid. In nikar ne žalite sv. Duha božjega, s katerim ste zapečateni za dan odrešenja (kteri vam je gotovo znamenje vašega zveličanja ob sodnjem dnevu, ako z lažmi, s prevračanjem resnice in z drugimi hudimi deli zoper njega ne grešite). Efež. 4, 23 id. —

Marsikteri, ki ni na pravem potu, bi se spremislil, ako bi vedil, da ga to leto Davidov kamniček zadene. In glavo smemo staviti, da bi tudi dr. Mühlfeld z Greuterjem potegnil, ko bi mu bilo vstati in še enkrat v življenje poverniti se.

In ko bi tisti, ki imajo mir in vojsko v rokah, le nektare trenutke vidili, kako bo večni Sodnik za prelitto kri in britkosti narodov ojster odgovor tirjal: gotovo je, da bi odjenjali, kateri so pri tem krivični, in v treh dneh bi bilo vse razoroženo.

In tebi, ljubi čitatelj, tudi morebiti pa kaj drugega na vesti prigreva.

Povej, kaj bi storil, ako bi ti Bog angela poslal naznanit: da ob drugem novem letu te ne bo več med živimi? —

Tedaj: Z Bogom in Pijem IX v novem letu naprej — v sveti raj!

Kakošno moč ima revščina in bogastvo do pravosti in čednosti?

(Revnič in bogatim v tolažbo in poduk za novo leto.)

Nas je zemlja zapustila;
Še živi previdnost mila,
Tjekaj gori se ozrimo!

Ko bi hotel kdo vsa hudodelstva, ki jih doprinašajo siromaki in ubožci, pripisovati le revščini sami, ne iskal bi zares tak ljudomil človek bližej vzroka, kakor ga je iskal Horacij, ki se je zato jezil nad znajdbo mornarstva, ker se mu je ljubljene prijatelj čez morje na ptuje napotil. Zakaj kakor še ni dokazano:

„Da le petica dá ime sloveče,

Da človek toliko veljá, kar plača“,

ravno tako se ne dajo opravičevati hudodelstva, ki so se zarad pomanjkanja zgodila, češ, da revščina je vendar le prevelika skušnjava, da bi se jej mogel človek ubraniti. Sej tudi sv. pismo pripoveduje, da marsikdo je reven pri velikem bogastvu, in marsikdo je bogat pri svojem uboštvu. Rečeno je res: „Gorjé bogatinom!“ to pa tistim, katerih edina skerb je bogastva zbirati, in njih edina sreča ga posesti. Torej je bogastvo že pred nekdanjimi modrijani prav malo milosti našlo. V Atenah kakor v Rimu so modri prezirali zlato ko butaro življenja, in že pred kedaj so stoiki učili — in sicer po nekaj po pravici — da zunanje posestvo in bogastvo ne pripomore veliko ali pa nič k notranji sreči človeškega življenja. Tedaj tudi pravost človekova ni tolikanj zastavljena na zunanje okoliščine, kolikor na človeka samega in zlasti na njegovo vedenje in ravnanje gledé Boga in božjih reči. Uboštvo in bogastvo ima sicer velik vpliv na pravost, kar sv. evangelij poudarja, pri tem pa vendar oboje, revščina in bogastvo, lahko človeka napeljuje in spodbuja k dobremu ali pa k slabemu, kakor je namreč bila njegova odreja, kakor je njegovo serce bolj ali menj uterjeno v pravičnosti, in torej njegove misli bolj ali menj proti nebu obrnjene. Izmed bogatinov in revežev ima Bog svoje prijatelje in on nas ne sodi po naših zakladih ali po naši revščini, ampak po našem sercu. Umazano malikovavstvo pa je, ki ga počenjata ubogi kakor bogati z zlatom, ako tudi je pri enem samo v poželenji.

Res je sicer, da uboštvo utegne tudi hudobijo pospeševati, ako se je človek Bogu izneveril in Njega zapustil. Revščina sama na sebi nikakor ni človeku v pravem obziru na škodo, kakor nam kažejo in spričujejo možje, ki so dosegli v naj večji revščini naj višjo stopinjo, ker postali so svetniki. Ali revščina in pa brezbožna duša vkupaj, to je tista strašna in nesrečna zveza, ki je korenina in seme vsih hudobij. Kakor je po Danteju pred peklom zapisano: „Lasciate ogni speranza voi ch' entrate!“ (Pustite vi, ki notri greste, vse upanje), tako tudi naj blažji in splošnji tolažitelj: upanje — nima prostorčka v hiši onega reveža, katerega serce se je odpovedalo Bogu. Tak nima nikdar sreče v življenji, nikdar veselega trenutka, nikoli nikjer prave tolažbe, kajti:

„Ni britkejšje ure od take,
Ko v nesreči se človeka
Polasti obupnost neka,
Svit merjé tolažbe vsake!“

Gorje tedaj revežu, ki je od vsih zapuščen in ki ne zna, kadar ga stiska glad in pomanjkanje, tolažiti se tako-le:

„Takrat glejmo nad oblake,
Tam mirú, pomoči iščimo,
Vere, upa ne zgubimo;
Nas je zemlja zapustila,
Še živi previdnost mila:
Tjekaj gori se ozrimo.“

Kmaló bo zgubil vso zanesljivost v svojo lastno moč, željnost djanja mu persi ne bo krepila dolgo. Sramote ne pozná in poštenost je tudi že zdavnej zgubil; in posled mu je vse eno, naj se mu godi tako ali tako, naj govore ljudje o njem, kar jim je drago. Doma v družinskem življenji, če ga že ima, tudi morda ne najde nobene tolažbe, nobenega veselja, ker vse ima v naj večjem neredu. Otroci so zanemarjeni in nesrečni ter dostikrat le prezgodaj jamejo posnemati svoje nevredne starše. Sreča in pridnost drugih jim ni v spodbudo, ampak le v spotikljej, ker le prerada se loti zavist in nevošljivost takih praznih serc. Glad in velikokrat tudi puhla prevzetnost, ker pri vsej svoji revščini bi bili vendar le radi nališpani itd., jih le prerada zapelje, da jamejo goljufovati in krasti, naj pred pri svojih lastnih starših, pozneje kjer koli se jim ponudi priložnost. Nasledek vsega tega je žalostno životarjenje in naposled nesrečna smert — včasí celo na stebru.

Vse drugač je v hiši pravičnega, čeravno ubožnega človeka. Nikdar ne zapusti njega tolažljivo upanje, ker dobro vé, da On, ki oblači lilije na polji in živi tičke pod nebom, tudi človeka ne bode zapustil, ako človek Njega ne zapusti.

On tudi ne zgubi tako hitro zaupanja na svoje lastne moči. In s pridnostjo, varčnostjo in redom bo zaupljivo čakal boljših dni. Med delom tako lahko pozabi svoje žalostne osode, po delu mu bolj še diši revno kosilce, kakor bogatinu naj dražji obed, in kako vesel zvečer zaspi, ker si je svést, da je po svoji dolžnosti dan pošteno in pridno preživel. Ker mu je imetje le malo in pičlo, se varuje vsih nepotrebnih stroškov, se kmali uterdi v redu in varčnosti ter si opomore. Zadovoljen je tudi z malim in hvaležen je Bogu za vsako naj manjšo reč ter si misli, kakor celo neverski pevec (Horacij): „Sej je vse eno, naj jemljem z velicega kupa ali pa z malega, da le svojim potrebam zadostim; ako je kdo žejen, ni potreba, da bi v veliki reki kupico vode lovil, napije se še lože iz malega studenčka.“

Uboštvo mu sicer ne pripusti po veselica h hoditi, pa zato toliko več serčnega veselja doma vživa med svojimi ljubimi, pri svoji zdravi in veseli družini. In to mu stokrat nadomestuje puhlo veselje, ki ga znabiti drugi iščejo tam, kjer ga ni, v kerčmi, v pijanosti, po razuzdanih veselicah, plesih, burkastih komedijah in velikrat bogoskrunskih kazališih itd. Se vé, da mu ni dano, umetnih lepotij gledati, ali on se toliko bolj raduje nedolžnih in naravnih lepotij, n. pr.:

„Od šuma daleč kdor živi v samoti,
Res kratkočasnost mestnih ne okuša,
Kak se igra v komediji, ni mu znano,
Evterpe glasov milih ne posluša,
Hiš, pojatin ne čudi se berhkoti,
Hoditi na rajišča ni mu dano:
Pa drugo najde hrano
Duha utrujenega okrepčati,
Njemu je Talijske tempelj nebo jasno,
Zelenje trate krasno.
Kjer hodi, kjer stoji, kar gleda, išče,
Natore celi dom mu je svetišče.“

Pa ne le v naravi nahaja sto in sto zanimivosti, za ktere se mnogi bogatinec še zmeni ne, ker mu je že serce omamil svetni hrup; večí radost in tolažba ga čaka, kakor smo že rekli, doma, ko se vsak večer prijazno pogovarja s svojo veselo in hvaležno družino, ji svoje težave potoži, pové to in uno, bere ji kaj koristnega, ali pa kar si bodi podučnega pripoveduje, z vsimi vred večerno pobožnost opravi itd., dokler vsih ne zaziblje sladki spanec, ki je edino le delež poštenega serca in trezne glave. Dalo bi se obširno popisati, kako ima v veri naj lepše in naj slajše tolažilo. Stokrat bolj veseli

kakor naj večji bogatin so vsi skupaj, ako so bili zjutraj morebiti 3—4 skupaj pri Božji mizi o večih praznikih, in potem domá zopet skupaj zalogljive kruha vživajo za kosilce. — Sosedje in drugi ljudje ga spoštujejo in ljubijo, kajti uboštvo ga že skoraj sili, da je pohleven, prijazen, postrežljiv in miren; in ko mu enkrat zadnja zazvoni, ga vse blagruje; mnogim je žal, da mu niso več pomagali v življenji, marsikteri še solzice toči; zakaj bil je blaga duša, čeravno ni imel na kupe zlata in srebra.

Prilika je tukaj še omeniti, da ravno uboštvo pri vsi svoji tesnoti s časom in s premoženjem sploh še naj več dobrega stori. Kdo se posti? Uboštvo. — Kdo je pri službi Božji? Uboštvo. — Kdo je pri spovednici, pri mizi Božji? Uboštvo. — Kdo daje za cerkve, za misijone, za sv. Očeta? Uboštvo. — Kdo prenočuje popotnike? Uboštvo. —

Kaj menite pa, da je bogastvo tako gotovo sredstvo, popačenja se obvarovati in npravno (čedno) živeti? O le pri nekterih bolj izvoljenih, nikdar pa ne pri tistih bogatinih, ki se malo ali pa nič ne zmenijo za Boga, za vero, za cerkev, za prihodnost; katerih Bog je bliščeči mamon. Kako radi pozabijo taki, da niso za ta svet, da imajo razun telesa še drugo neskončno više bitje; kako hitro jim zgine spred oči njih pravi namen in poklic!

Ako pa te podlage ni, kaj pa jih bode obvarovalo, kaj branilo, da se jih ne lotijo naj silnejše strasti, naj hudobnejša nagnjenja? Kako lahko in hitro, skoraj nevedoma se naleze tak brezbožen bogatin prevzetnosti, sitnosti, sebičnosti, nevošljivosti in goljufije in družih nehvalnih lastnosti! Pravi, zvesti prijatelji se mu odtegujejo, in v njegovi bliži vidiš le še priliznjenih dobroživcev ali lačnih pa hinavskih hlinjencev. Žavoljo prevzetnosti in mlačne malomarnosti si še zvestih, poštenih služabnikov in poslov ne more dobiti, kajti: quot servi, tot hostes (kolikor služabnikov, toliko sovražnikov). Slab posel bi moral biti, da bi mu bilo le na denarji ležeče, ne pa na čednem življenji, ljubezni in prijaznosti gospodarjevi. Ker pa sam nima za druge ljubečega serca in dobre in prijazne besede, ga tudi drugi pošteni zapuščajo in zanemarjajo. Roka roko umiva.

Razun tega ima bogastvo še veliko slabih nasledkov. Bogatinu se dostikrat ne ljubi več delati. On le raji vživa in zmiraj na nove, drage veselice misli. Postaja zapravljivec in mesénež. Kmali zginejo vse viši misli in želje, mar mu je le, kako bi dragi čas v dobri volji tratil. Se tako daleč pride, da ubogemu terpinu njegovo delo zavidá, ker sam ni več sposoben za kako pošteno opravilo. Ako se ga pa namesto tega loti lakomnost in skopost, je tak človek sebi in drugim za nadlogo.

Vendar pa s tem ne morem in ne smem reči, da ima bogastvo sploh in vselej slabe posledke. Tudi bogastvo je lahko vzrok veliko dobrega. Brez bogastva bi Abraham ne bil mogel biti tolikanj gostoljuben. Brez tega bi sv. kralj Ludovik, sv. Štefan kralj in toliko družih ne bilo moglo toliko dobrotnih naprav povzdigniti. Torej: „Blagor bogatemu, kateri je najden brez graje in ne išče denara!“ (Sir. 31.) — Za pobožnega je bogastvo zlasti nova vez, ki ga še terdnejše z Bogom veže in sklepa. Kako bi ne bil blagi človek hvaležen Onemu, ki ga je pred tolikimi tako ljubeznjivo in bogato obdaril! Taki, ako je previden, si nikdar ne domišljuje, da bi se poviševal zaradi večjega premoženja, sej vé, da mu ga zopet lahko vzame, kdor mu ga je dal. Dobro vé, da ravno zato še bolj potrebuje Božje pomoči in njegovega varstva, ker ima veliko premoženje; pozabi pa tudi ne, da kdor je veliko prejel, je tudi veliko dolžan. Zatoraj rad pomaga bližnjemu, ki ga vidi v revščini. Svojega imetja ne zapira in denarjev ne deva pod trojne ključé,

temuč naj več pridobitev in naj ljubše gospodarstvo mu je to, ako premore vedno kaj dobrega delati. Vdove, sirote, uka željni mladenči mu dajo vedno priložnost, si novih zaslug pridobivati. Hvaležno serce in goreča molitev za dobrote so mu naj ljubše povračila. Pa ne le tolažljiv spomin, da je posušil toliko revežem britke srage, navdaja bogatina s presladkim veseljem, vesel je tudi zato, ker lahko skerbi za svoj dušni in telesni blagor, ker lahko vživa toliko čistega veselja, ki povzdiguje dušo in krepi telo, kar revnim ni dopušeno.

Lahko se iz vsega tega razvidi, da človek zmiraj zamore biti pošten in pravičen, naj si je v revščini ali v bogastvu. Šola bogastva, vidi se, je za časnost ložja in prijazniša; šola ubošva in revščine pa je težavniša, pa bolj zasluživna in koristna. Pa naj si bo že kakor drago, toliko prosimo Boga, da bi bilo res in da bi še za naprej ostalo, kar je pel nekdanj pesnik, da Slovenec,

„Bodi v tugi, bodi v šali

Zmer ponižno Boga hvali.“

A. K.

Spomini mladostni škofa Bruté-a iz strašne dobe prekucije francoske.

(Dalje.)

Grofinja Renac in čast. gosp. Marechal (Marešal).

Dve sestri, grofinji, obe neomoženi, ste živeli skupaj v prijazni pa majhni gostilnici nasproti občnemu sprehajališu v mestu Rennes-u. Moja mati so imeli navado ondi se sprehajati o lepih jutrih, in nekaj dni pred dogodkom, katerega bom zdaj povedal, jim pomiga ena teh gospej, da naj se približa oknu, rekoč: „Gospodičina Bruté, bi bili mar radi danes pri sv. maši?“ Pri sv. maši nazoč biti, to je bila tedaj neprecenljiva sreča, tako dolgo pa splošno grozovito preganjanje je oropalo katoličane presvete te daritve, in po nedavno razglašnem ukazu se je še poojstrilo preganjanje, tako da je moral umreti slehern, kdor je skrival kakega duhovna, in pa duhoven sam, v 24 urah po tem, ko so ga vjeli.

Zaradi teh okoliščin so se odpovedali mati vdeležiti se sv. maše, proseči ju, varniše ravnati o tako nevarnem času, ko se imajo srečne šteti, ako jim je mogoče rešiti svoje pa duhovno življenje. Duhoven, katerega ste prikrivali, je bil častiti gosp. Marechal, pobožen in zelo omikan mladič, pri kakih 35 léti. Le prepotreba je bilo že nekaj dni pozneje skerblijivosti, kajti dobri pa vljudni gospé kakor tudi mašnik bili so premalo previdni in naznanili so bili njuno hišo gosposki za tako, ki hrani gotovo smerti posvečeno žertev.

Za preiskavo so si izbrali kervolokega prekucuha Valereja, ki jih je sam skoraj polovico v zapor spravil. Naznanili so mu, da ondi skriti duhovnik je gosp. Marechal, bivši njegov sošolec in posebni prijatelj; povedali so mu to tako na tanko, da se ni moglo dvomiti, da bi duhoven ne bil ondi skrit. Valerej gre tedaj z najzvestejšimi svojimi ljudmi, ki preiščejo vso hišo, kar se dá, prav na tanko, pa iskaje že več ur, in prestaknivi vse kote, ga vendar le niso našli. Gospe ste stali zraven, pripravljene na vsako zvito prašanje. Ko Valerej vidi, da skoraj ne bo dosegel svojega namena, pelje nekoliko na stran gospé ter jima govori s potepinsko hinavšino: „Vidite, gospé, gorečnost mojih ljudi, naznanilo se glasi določno, da gosp. Marechal mora biti tu skrit. Najdel se bo gotovo; iz serca vošim, da bi se odtegnil, pa, če se nočem sam v nevarnost podati, moram povelje na tanko spolniti, in ljudi svoje še k skerbniši preiskavi priganjati; le ena pot rešitve je še zanj, ta namreč, da mi poveste, kje je revež prikrit; — o kako težko spolnim to dolžnost, sej je moj stari prijatelj, moj nekdanji sošolec; če mi poveste, kje da je, bom pomagače svoje od tega kraja odvrčal, kolikor bo moč.“

Gospa ste se jeli pogledovati, in to omahovanje zapazi Valerej, začne še serčneje prositi in zagotavlja, da bo rešil gosp. Marechala, pa če bi našli nesrečnega prijatla, da bi obsodili potem tudi tako spoštovani gospé. Preplašeni gospodičini ste se spogledovali in vidilo se je, kakor bi se hoteli prašati, ali bi porabili priložnost in rešili svoje življenje. Ker je le tišal in tišal v nju, se ni mogla tista, ki je še nekoliko zaupala nanj, več zderžati, in pokazala je prikritje Marechalovo, ki je bil berž ko ne skrit med dvema stenama, kar so znali v onih časih prav dobro napraviti. Komaj pa je dobra gospa dala znamenje, kje da je gosp. Marechal, skliče koj ves vesel svoje pomagače, rekoč jim, da naj odtergajo deske proč, ki krijejo reveža, in zagledavši prijatla, katerega je tako nesramno izdal, reče mu: „Prav žal mi je, dragi Marechal, da imam to povelje, pa volja narodova se mora zveršiti. Kmali bomo vidili poslednjega vaše baže; — pojdite za mano.“ To se vé, da so jih koj peljali pred sodnike. Blagi gospe ste bili bolj žalostni nad osodo tako izverstnega prijatla, kakor sami nad seboj, dasiravno ste vedili, da jima je kmali umreti.

Kar sem do sedaj povedal, mi je bilo po drugih nazznanjeno, kar pa nasleduje, sem sam vidil in slišal. Prec ko sem zvedil, da so jih postavili pred sodniše, sem šel za njimi, in se tik njih usedel. Duhoven je bil na eni strani, in prvi je bil poklican na odgovor; gospe ste sedeli njemu nasprot. „Kakoti je ime?“ vpraša predsednik. „Piši“, pravi sodniškemu pisarju, „moje ime se glasi Marechal.“ Ko je pisar to zapisal, so ga vprašali dalje: „Kakošnega stanú si?“ In gosp. Marechal odgovori prav razločno nalašč, da bi ne nastala kaka pomota: „Pišite: rimski apostoljski duhoven.“ Pisar se nejevoljen oberne do predsednika in ga vpraša, če je njegova dolžnost, vse odgovore tako napisati, kakor mu jih Marechal narékva. Predsednik odgovori: „Kakor bo odgovoril, tako pa zapiši.“ Potem je dobil še dve ali tri vprašanja, ktere sem pa pozabil, spominjam se pa še, da je prav mirno in s povdarkom pravil vzroke, kateri so ga nagnili, da je svojo pokoršino postavi odrekel, in pa, da je med kratko zaslišbo razodeval nenavadno premaganje samega sebe, in veliko zmernost.

Tudi gospodičini ste bili primorani potem odgovarjati, vendar se pa ne spomnim več ne vprašanj, ne odgovorov, akoravno sem vsako besedico vedil povedati, kedar sem bil prišel domú iz sodnije. Kakor po navadi, so jih prav hitro obsodili, kajti postava je govorila prav razločno, in ni delala nobenega razločka. In sicer obsodil je na smert predsednik Bouassier gospoda Marechala, pa obe gospodičini. Pri ti priložnosti je bil predsednik ves presunjen; poznal je gospe dobro in tudi se zavedil krivice, ki jo je storil. Obraz njegov in pa glas se mu je bil znatno spremenil. Spomnim se, da se mi je bolj smilil kakor pa obsojenci sami.

Ko se je obsodba brala, ni mogla ena sester besede: smert slišati, padla je v medlevicah na tla s svojega sedeža, da se ni nič zavedila. Vzdignil jo je, če se prav spomnim, gosp. Marechal in njena sestra. Kmali potem so jih peljali iz sodnije proti glavosečnici; da bi bil tudi tam vpričo, tega pa nisem mogel storiti. Pravili so mi pozneje, da je gosp. Marechal, ko so stopali na morilni oder, gospe tolažil in jima serčnost dajal, on sam pa je zadnji smert storil.

Kozarec vode.

(Poslovenil J. Jereb.)

Soparnega poletnega večera l. 1815 se verne šentpeterski*) stari duhovni pastir v svoje revno stanovanje ves truden.

*) Sveti Peter je vas blizu Seville na Špajskem.

Marjeta, sedemdesetletna služabnica, je ravno večerjo v neki skledici — „olla-podrida“ — za svojega gospoda pripravljala; lahko se je poznalo, da so ostanki od kosila.

Duhoven v hišo stopi s pozdravom: „Hvaljen bodi Bog!“ Marjeta, pripravila si mi jéd, ktera se mi prav dobro prileže. Moj tovarš! Boga zahvali za tako dobro večerjo, ktero najdeš pri svojem gostilniku. — Pri besedi „tovarš“, Marjeta kviško pogleda, in vidi za gospodom tujca stati. Precej se ji je nejevolja brala na obrazu; potem pogleda na gospoda, kateri je oči pobesil in rahlo rekel: „E no; kjer eden je, tam tudi lahko dva. Ali češ pustiti glada umreti kristjana, kateri že ni dva dni nič jedel?“

„O sveta Devica! Kak kristjan; vidi se mu, da je tolovaj!“ — S temi besedami odide Marjeta.

Akoravno ga služabnica ni dobro sprejela, ostal je vendar nepremakljiv pri vratih. Bil je mož velike postave, revno oblečen, vse čez umazan; z dolgimi lasmi, leskečimi očmi; pred vsim pa se Marjeti z dolgo puško ni bil nič kaj prikupil.

Grem dalje, pravi tujec.

Nikakor ne, zakliče duhoven; — ne bo iz moje hiše izgnan, ktereга sem sprejel: nikdar mi ne bo nepovoljen. Položi puško v kot, reciva „Benedicite“, in jejva v Božjem imenu!

Puške ne denem od sebe, pravi tujec; kajti, kakor kastiljski pregovor pravi: Dva prijatla sta eno; ta puška je pa moja naj boljši prijateljica; ne dam je od sebe. Vedite, če ste me vi prijazno sprejeli in me ne pustite tudi dalje, so pa še drugi, kateri bi me radi spodili ali še celo z nogami poteptali. Jejva hitro; — hočem vam na zdravje piti.

Pastirju je jed prav dobro dišala, ko pa vidi, da njegov gost z volčjo lakoto je, se mu skorej pred očmi tema dela. Malo da ne cele „olle-podride“, štruce do 10 funtne, in vse vino je sam v kratkem času povžil, tako da gosp. očeta je prav malo malo doletelo. Med jedjo se je prav nemirno okrog oziral in stresal se je pri naj manjšem šumljanji. In ko enkrat veter vrata zaluskne, skoči po konci in puško nameri. Pa zopet se k mizi usede, ko vse potihne.

Ko sta pojedla, prosi tujec župnika še za dokaz njegove gostoljubnosti, rekoč: Ranjen sem na nogi, in že je osem dni preteklo, odkar ni rana preobezana. Prosim vas, dajte mi starih cunj, potem vas ne bom več nadlegoval.

O, kar nič mi nisi nadležen, odgovori duhovni pastir, kteremu se je bil tujec prikupil, akoravno je bil slabo napravljen, in se je med večerjo tako nemirno obnašal. Umém se tudi jest nekoliko na ranocelstvo, menim, da boš zadovoljin z mojo postrežbo. Rana je bila globoka, krogla je šla skoz stegno, in prav zelo se je trudil, da je dalje mogel iti; to je kazalo, da je bil silno močen, da mu ga ni bilo koj enacega.

Nocoj ne moreš dalje iti, pravi župnik, ko mu je bil nogo obezal. Pri meni moraš prenočiti; ponočni pokoj te bo okrepčal, ti prisad in otók zmanjšal.

Nocoj, še ta trenutek moram iti, seže tujec v besedo. Nekdo me čaka, pristavi, in globoko zdihne; tudi me nekdo iše, nadaljuje smehovaje. Poglejte, sem še dosti terden; dajte mi malo kruha in vzemite rumeni zlat za postrežbo.

Duhoven odrine zlat, rekoč: Nisem kerčmar, in gostoljubnosti ne prodajam.

Kakor vam je ljubo; brez zamere! Zdravi ostanite. Tujec vzame kruh, gre in zgine kmalo v germovje! ktero je obdajalo župnikovo stanovanje, ali boljši rečeno, kočico.

Čez dobro uro se zasliši iz bližnjega germovja

močno streljanje: tujec pride nazaj ves kervav, na persih ranjen in bled kakor smert.

Tu vzemite, pravi duhovnemu, ter mu dá nekoliko cekinov: moji sinovi ... v dolini ... blizo potoka

Pri tem se zgrudi na tla; prec potem stopijo španjski žandarji v kočico, vklenejo ranjenca in dovolijo duhovnu rano mu obezati. Vojakom je duhovni oče na serce govoril, da je nemogoče ranjenega dalje odpravljati; ali ti niso nič marali. „E za njega, pravijo, je vse dobro, če tako ali pa na vislicah umerje; on je tisti glasoviti razbojnik Joze.“ Potem so ga na voz položili.

Joze se župniku lepo pokloni in zahvali, prosi ga pa za kozarec hladne vode. Ko mu dobri starček kozarec pri ustih derži, reče vjeti: Že veste ...

Duhoven dá znamnje, da je umel in odide. Ko voz odderdrá, pride duhoven v rupo in vidi majhnega otroka pri mertvem truplu neke žene, ktero je bila menda po naključbi krogla ubila, in družega fantiča do 4letnega, kateri je svojo mater za rame vlekel, da bi jo zbudil; ali vse zastonj, za vselej je bila zaspala. (Konec nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Božičnica.) Na Sveti večer se je v šolskem poslopji oč. gospá Uršulinaric obhajala kaj lépa in častitljiva božičnica z božičnim drevesom, kakoršno slovesnost so jeli imenovati bežični kres. Častite redovne gospé so bile napravile to veselje svoji obilni znotranji šoli, zlasti ker je le prav malo deklic šlo domú na oddih za ta kratki čas. Veličansko drevo, polno lepotij, je stalo s premnozimi lučicami razsvitljeno, in vstrič so bile mize obložene s prav obilnimi in lepimi darovi vsakere verste, na katerih so bile zapisane imena, kdo kaj dobí. Ena deklica je bila napravljena kakor angel s perutimi, in pričela je „glorijo“ peti. Privzemale so druge, in pelo se je zdaj posamno, zdaj v zboru, zdaj pa se je vmés samo govorilo ali deklamovalo. Tako razverstenje je prav primerno pri enacih slovesnostih. Silno vesela je bila nedolžna mladina, še posebno pa, ko se je po odpetji pričela delitev; vsaka je dobila iz mnogoterih, lepih in koristnih reči kaj za šolo, pa tudi za zobe itd. Take veselice so prav priporočevanja vredne tudi za druge šole, kjer so dobre serca, voljne kaj darovati mladini v veselje in korist. Tako se vtisnejo bolj živo v mlade serca preimenitne skrivnosti božičnih praznikov, in olikujejo se tudi blage čutila in dobri kus s petjem, govori itd.

V posnemo naj postavimo tukaj načert petja in vmesnega govora:

Čast Bogu na višavah! (Trikrat.)

In mir na zemlji,

In mir na zemlji

Ljudem dobre volje!

Čast Bogu na višavah! (Trikrat.)

Zdaj nasledva daljši poezija, za ktero se lahko porabijo primerne reči, ali komponiranje ali pa mnogotere božične pesmi, popisovanja, govorki, in zlasti zgodbe sv. pisma tega časa. Velika velika mnogoterost ima tukaj prostor.

Slava Bogu na višavah!

Iz Koroškega. Misel, razodeta v dopisu od Kolpe v 49. listu letošnje Danice, dozdeva se mi prav praktična, njena izpeljava veliko koristi obetajoča, in za zdajni čas prav potrebna. Sej ostajajo manjši listi vselej bolj lokalne vrednosti; trebalo bi nam pa lista, ki po znotranji bogatosti in veljavnosti, in tudi po zunanji obliki in obširnosti se meriti zamore z vsakim nemškim. Sliši se vzlasti po naših krajih dostikrat: „Kaj bote vi Slovenci se šopirili, sej še dostojno velikega dnevnika nimate!“ Vem, da je kaj tacega združeno z velikim tru-

dom in s premnogimi stroški; pa mogoče je vendar, ako se združijo s tim drugi manjši časniki, njih vredniki, naročniki. Zastran pisateljev, mislim, ne bode skerbi, le poiskati se morajo; tudi število naročnikov bode naraščalo, da le list svojo dobro, slovensko in katoliško stran pokaže. Sej širi se slovenska zavednost vsem overam vkljub; in duh katoliški postaja tim terdneji, čim bolj se od druge strani zasramuje in pritiska. — Če se kaj tacega vstanovi, pošljem koj 10 goldinarjev ko vložnino; da me pa najti zamorete, priložim na posebnem listu svoj napis. F. R.

Iz Gorice, 27. grudna. Svet le preveč po svojih slastih in strastih hodi in teka, pogreznivši se v kolo-bar trenutnega vživanja in pozabivši svoj nadzemeljski namen in Njega, od kterege vse izvira. Žato je pa dobro, da človek, kteremu ni mesna poželjivost vodilo in ravnilo, posebno pa bogoslovec se včasih za nekoliko dni vsakdanjosti odtegne in premišljuje poglavitne in naj važniše resnice, ktere nam daje véra in razum.

Srečen pa, kdor v tako imenitni zadevi ima večšega dušnega voditelja, kajti spoznanje samega sebe je bila in bo naj težja naloga vsakega človeka. Te sreče razveseljevali so se te dni goriški bogoslovci, imajoči v vis. č. g. o. Staré-tu, iz Jezusove družbe, skušenega, vsestransko izobraženega voditelja pri duhovnih vajah. „Sove bi v Atene nosil,“ ali kakor rečemo po domače, vodo bi v Savo lil, ako bi hotel govoriti o veliki vrednosti in nedopovedljivi koristi duhovnih vaj, ktero imajo za našega dvalizma bistveni del, za našo dušo. Kdor ni skušal, komaj bi verjel.

Čast. o. Staré je težavno nalogo blagodušno sprejel, razjasnoval do 120 bogoslovcem po 4krat na dan vzvišene resnice v govorih, ki počez so čez uro dolgo terpeli.

Ker bi morda kterege oč. gg. duhovnov ali pravnikov za svečenstvo mikalo zvediti, kako se je to sveto opravilo versilo, nej takovim željam z ovimi versticami nekoliko vstrežem.

Začele so se duhovne vaje v sabobo 19. grud. ob 1/24 po poldne z izpostavljanjem presv. Rešnjega Telesa in s klicem Njega, ki svoj blagoslov rosi na naša dela. Potem so prevzvišeni gospod in nadškof v slovesnem ogovoru razložili tehtnost in potrebo duhovnih vaj. Ob 6 pa č. g. Stare, omenivši odvažnosti duhovnih vaj v svojem vvodnem govoru, naznači način, kako naj se vérske resnice premišljujejo in prevdarjajo. V nedeljo, ponedeljek, v torek in sredo po jutranji skupni molitvi in sv. maši, ki je bila ob šestih, sledilo je zjutraj in popoldne po dvojno premišljevanje in sicer o 1/27, o 10 1/4 zjutraj, ob 3 in ob 5 3/4 popoldne. Med govori so se verstile razne opravila. Tako je bilo 2krat na dan preslavljanje Marije Device, ob 9 zjutraj juternica (matutin.) in ob 2 popoldne večernice in sklep de B. M. V.; ob 11 3/4 izpraševanje vesti, ob 4 3/4 popoldna skupna molitev Marijinega venca in branje iz kakih bogoslovnih bukev, ob 8 1/2 pa večerna molitev. To je bil red za vse 4 dni. V četrtek je bilo med mašo skupno obhajilo, po tem je imel g. voditelj duhovnih vaj še govor za slovo, v kterem je vse razložene reči v kratkem ponovil in pridjal še druge poduke k spodbudbi. Te Deum in blagoslov sta to štiridnevnicu ovenčala.

Govori so se verstili o naj važniših predmetih: o namenu človeškem, o grehu izvirnem, o grehu pri neduhovniku in grehu pri duhovniku, o štirih poslednjih rečéh. Bili so pa tudi tako izverstni, tako lepo sestavljeni in izpeljani, da je človek g. govornika že zaradi te okolnosti poslušati moral; teksti iz sv. pisma so bili tako mojstersko vpletani, da je le pazljivi poslušalec spoznal, kje sv. pismo in kje g. govornik govori; izgledi so bili vsi vzeti iz lastne skušnje g. govornika, ali pa iz djanskega življenja; latinščina (latinski jezik

je učni v goriškem semenišči, kjer se slovenski, hervaški, italijanski in furlanski mladenči izučujejo) je bila tako gladka in čista, da bi še Ciceron ne bil imel kaj popravljati. —

Za veliki trud in krasne poduke naj bo čast. g. o. Staré-tu, kranjskemu Slovincu, javno izrečena preserčna zahvala. Mnogaja leta!

Iz Briksna so nam po prijateljski roki došle naznanila o ondotni katoliški podružnici, ki je imela 15. listopada svoj prvi veliki shod. Znano je namreč, da vse Tirolsko je prepreženo s katoliškimi družbami. V Briksnu se je podružnica pričela mesca rožnika lanskega leta; nekaj čez trideset mož iz mesta in okrožja jo je osnovalo na podlagi matične katoliške družbe, ki je v Insbruku. O velikem zboru je imela družba že do osemnajst sto družnikov. Na privoljenje mil. škofa je bil zbor v ondotni farni cerkvi in vikši pastir sam je bil naprošen zbrane nagovoriti. Od ene do petih je terpel zbor, več kot 3500 moških — glava pri glavi — je bilo pričujočih.

Te-le stavke je sprejel prvi shod te družbe:

1. Mi udje katoliške podružnice v Briksnu smo sklenili, v vsih rečéh, ki tičejo vero in nramnost, pokorni biti rimskemu papežu in našemu knezu in škofu.

2. Mi smo odmenjeni, svoje katoliško prepričanje skazovati v vsih okolišinah brez strahú pred ljudmi, v besedi in v djanji.

3. Mi smo odmenjeni, da hočemo z vsimi dopušenimi, postavnimi pomočki na to delati, da zakon in šola pri nas svoj katoliški značaj ohrani.

4. Mi smo posebno odmenjeni, da kužljivih bukev, knjižur in časnikov ne bomo ne brali, ne pri svojih deržinah jih terpeli; dobre pa bomo goreče in po svoji moči razširjali.

Po blagoslovu mil. škofa se je mnoštvo razšlo.

Iz Amerike. Belle Prairie, 20. listopada 1868. Zdavnaj sem že namenjal ti kaj naznaniti od naših divjih krajev, pa ker sem se sam napravljal na Kranjsko zopet svoje znance in prijatle obiskat, se je pisanje odlašalo. Zdaj pa, ker se je moje popotvanje za eno leto odložilo, ti hočem nekoliko naznaniti svoje okoliščine. Tukaj v Belle-Prairie sem napravil precej prijazno hišico (se vé, da leseno) z Božjo pomočjo in s trudom svojih farmanov. Tudi cerkvico v Krow-Wingu smo letošnje leto doveršili. Ko so premili škof št. pavelski sredi kimovca letos birmovali, so bili kaj razveseljeni viditi novo cerkvico v Krow-Wingu, kjer se niso nikoli nadjali nove cerkve, kakor so sami rekli (zavoljo pomanjkanja pripomočkov). Bilo je birmancev tukaj v Belle-Prairie 47, v Krow-Wingu pa 11. Sicer bi jih bilo še več, pa so ravno tisti čas divjaki in pol-divjaki divji rajž smukali, torej jih ni bilo veliko doma. Divji rajž je nekako enak v klasji in rastlinji domači reži, raste pa iz vode; iz potokov in jezer se začne prikazovati mesca vel. serp., v kimovcu že dozori. — Po nekterih krajih tako gosto iz vode moli peresca in glavice, da je jezero viditi kakor košato polje. Indijan vzame čoln, ga spravi med gosti divji rajž, in ga začne smukati in otepati, da zernje in klasje v čoln pada. Kadar je čoln poln, se zopet v svoj šotor verne, rajž nekoliko osmоди ali opeče, potem ga pa z nogami ophá (kakor po navadi ječmen ophujejo). Ta divji rajž potem čez zimo hranijo za živež, nekoliko ga pa prodajo po 4 dolarje mernik, da si kaj oblačila kupijo. Naši divjaki tukaj so še precej pri miru in so prijazni do belih; pa vender kaj žalostna dogodka se je pripetila letošnje leto tukaj pri Krow-Wingu. Stanoval je veliki poglavar indijanski tukaj blizu Krow-Winga; bil je pošten in prebrisan mož, prijazen do belih, pa tudi za Indijane kaj skerbén. Večkrat je bil v Vašingtonu in je pogodbe

sklepal z državo, kadar je bilo treba. Tudi za sveto vero je bil vnet; svojo naj stareji hčer je bil poslal v št. Pavel k redovnicam (ali sestram, kakor jih tukaj imenujejo) v poduk in izrejo. Povedal mi je, da je pri volji sveto vero sprejeti, se dati kerstiti in po keršansko zaročiti. Ali, žali Bog! preden je to storiti zamogel, je moral svoje življenje dati. Tudi on ni bil brez sovražnikov. Nekega dne tam po leti pride 10 divjakov sem doli od Leech-laka (pijavčjega jezera), ki so mu bili še nekoliko v rodu; mu oropajo hišo, vzamejo njegove puše, vidijo njegovega naj mlajšega otroka v zibelki, ga nesejo iz hiše in ga hočejo umoriti; eden izmed njih, nekoliko boljšega serca, pa pravi: ne morimo tega, ker je od bele žene, sicer bi znali nad nas priti in nas umoriti. Potem ga zopet nazaj v zibelko denejo. Stareji sin je bil na lovu, torej ga tudi niso mogli umoriti. Potem pa gredo poglavarja na poti čakati, ker so vedili, da ima iz Krow-Winga kmalo nazaj domu priti. Na sredi pota pri Gulriverji ga dobijo, se ž njim pogovarjajo, ko se pa hoče naprej peljati, vanj vstrelijo; prva krogla ga je bila le nekoliko ranila, ker ga pa več krogel zadene, se z voza na tla zgrudi, in potem ga še nekdo izmed njih z nožem dregne. Vsi preplašeni hudobneži zasedejo njegov voz, zapodijo konja in dirjajo, dokler konj premore, — potem pobegnejo. Žalostno je opomniti, da ti hudobneži niso nič kaznovani, akoravno so vsim znani, in sicer ne od države in ne od družih Indijanov; torej se tudi nikogar nič ne bojijo. — Ene dni potem, jest sem bil ravno v Krow-Wingu pri delavcih, ko smo novo cerkvico dodelovali, pa pride neka deklica k meni in me prosi, da bi šel tje unkraj Misisipe reke, da je žena bolna. Ko grem z njo, naju neki Indijan prepelje in mi kočico pokaže, kam da naj grem. — Ko noter stopim, vidim ženo v zadnjih pojemljejih, poprašam, kaj da ji je, pa mi ne more več odgovoriti. Pol-Indijan dopové, da umira žalosti in lakote, da 4 dni ni več ne jedla ne pila, to je, odkar je bil njen sorodnik, veliki poglavar umorjen. Mislil sem jo hitro v sv. olje djati, pa vender sem hotel poskusiti, ko bi ji bilo mogoče pomagati, da bi se spovedala. Menil sem, da v taki okoliščini bi bil naj bolji pripomoček ji slast do jedi obuditi, torej ji dam zaporedoma „nux vom.“, in čez nekoliko minut se vzdigne s pomočjo družih, hodi kake pol ure po sobici, strašno žalostno zdihuje in popeva, potem k zavednosti pride, po malo vode izpije, tudi nekoliko lahke jedi vžije, se mirno uleže, in bila je zmožna se spovedati. — Vedno več znamenja zboljšanja se je kazalo, in v nekterih dnéh se zopet ozdravi.

Letošnja jesen je nam dala obilno pridelka, samo deževje ga je nekoliko spridilo. Snega smo pretečeni teden dobili poldrugi čevelj; menim, da bo tudi ostal čez zimo.

Čast. gospod Pirc še vedno čversto misijonarijo.

Gosp. N. Tomazin je začasno v št. Pavlu, pa se ga zopet nadjamo nazaj v indijanske misijone.

Lepi pozdrav vsim mojim prijatom in znancem; k leti, če Bog dá, se zopet vidimo. Jož. Buh s. r., misijonar.

Razprave in odprave.

(Divjačnost, svitloba, olik. Poboji in ponočevanje, taistih pospeševavci. Kdaj in zakaj mladina začenja divjati. Serce kmetiškega ljudstva in „Tagbl.“ Kako si „T.“ vé pomagati? Fanaticus.)

So časniki in možje, ki kaj radi in veliko govoré o divjačnosti, pretepavosti in enacih gerčah našega naroda. Pomoč zoper to jim je zgolj „bildung“, „licht“, „fortschritt“ itd. Kaj pa je prav za prav ta njih „bildung“, tega nam še niso dopovedali na tanko. To go-

tovo ni olika, ako kdo svojo mater zaničuje; ako bližnjega za tisuče oplenuje in morajo zato reveži terpeti; ako ob dnéh Gospodovih hodi v pisarnico ali v kerčmo k maši; ako o vsaki priliki tiste osebe gerdi in jim iše vpliv do naroda jemati, ki imajo še posebno nalogo narod učiti, boljšati in k blagšim čutilom mečiti.

Kaj pa, ko bi se jelo klicati tudi: „religiöse bildung!“ „verska omika!“ to, to razširjajmo, in nihče ne zadržuj tistih, ki jo razširjajo! Nam ni znano, da bi bil kak drugi pomoček narode v resnici in temeljito olikal, razun vere.

Druga premisljiva vredna okoliščina je ta, da v naši deželi se bodo pretepi in poboji takrat zmanjšali, kadar se bo ponočevanje odpravilo in za boljši posvečevanje nedelj in praznikov poskerbelo. Ravno taki pa, ki z velikim bobnom „licht“ in „fortschritt“ oklicujejo, so v tem le prevečkrat sami zadolženi, zlasti ker dajejo narodu slabe zglede. Eni se ne zmenijo za nikakoršno Božjo službo ob dnevih Gospodovih; drugi ponočevanje, nočno vlačugarstvo in nečedne shode, nevarne zaveze s peresom in z besedo preslavljaajo in narod zapeljujejo, duhovski nasprotni vpliv pa išejo nekaj z jeznim otrsanjem, nekaj z burko in šalo zatreti in v nič djati. Kako nevarne za pravooliko so take nemarnosti, tega priča je med drugim Dunaj, kjer je boje ideal za elizium nekih pisateljev, namreč vse nérgast „ljubček“ in smerkova „ljubčica“, pa je tudi uno leto imelo to „deviško“ mesto več pankertov, kakor pa poštenih zakonskih rojencev. Časniki ondodni pa neprenehoma pišejo o raznih umorih in morijah, ki izvirajo iz nesramnih zavéz, kar menda tudi ni prav rožmarinska olika. —

Blizo Medvód, kakor se je undan naznanovalo, je bil Jože Bitenec, hlapec s Pogdore, od treh neznanih fantov brez vzroka napaden, in eden izmed njih ga je trikrat z nožem v persi zabodel, ga tako hudo ranil, da je nevarnost za njegovo življenje. — Kdaj mladina začnjenja tako divjati? Vsi duhovni in starši bodo poterdili, da takrat, kadar kdo začne med gerde ponočnjake zahajati, zaveze delati; potlej se ne dá z njim nič več opraviti, ni lahko več za boljšanje, in torej ne za ss. sakramente. Ogenj vesti si iše v družini, z vpitjem in kričem, z vinom, in s svojim malikom zatopiti, — pa stori si le še huje. Stresa se nezmerno gerdo doma nad starši, ki ga svaré, — tudi dostikrat nad tovarši, ker vsaka besedica zbóde njegovo bolno vest, in če ima še vino ali žganje v glavi, izvira iz tega lahko kar v trenutku vse hudo in naj hujši. Kdor koli tako djanje pospeševa, on pelje svoj narod rakovo pot, in ne k oliki; vdeležuje se njih pregréh in nadaljevanih sirovost. Zavoljo tega o tej priliki tudi ni odveč beseda slovenskim čitalnicam, da naj bodo previdne v volitvi pesem in družih tvarin za igre, ter učé narod, kaj je lepo in čedno.

Iz Mengša se piše v „Tagblatt“, kako malo premore ali umé duhovstvo do serca in duha kmetiškega ljudstva. Pravi, da to kaže ravno undanje zbiranje novakov; novaki pridejo velik del hudo pijani pred kome-sijo; eden tacih pijanih se je žandarmu ustavljal, se lotil bajoneta, in dobil je tako hudo na roko s sabljo, da se dvomi, če jo bo kdej več rabil. — „Tagblatt“ je menil duhovstvo s to novico všipniti, mahnil je pa sam sebe po glavi. Kako namreč si prederzne taki govoriti o pomanjkanji duhovskega vpliva, ki s toliko prizadevnostjo sam ovira ta vpliv?! —

Kako si „Tagblatt“ vé pomagati? — Bili smo undan „Tagblatt“ djali na tisto vinto, ki se ji pravi doslednost. Zastran opravičevanja dveh znanih hudodelnikov v Rimu smo ga namreč prašali, ali bi tudi tako govoril, ko bi kdo poslopje s kacimi 27 konstitut-ver-einlerji s smodnikom kviško puhnil in jih razmesaril: kaj je storil ljubi „Tagblatt“ na to? Pobral je nektare

stavke po Danici, in jih je tako razlagal, kakor bi bila Danica pretep na Ježici zagovarjala. Lepa hvala, „Tagblatt“, zopet si pokazal, da si najden. Gotovo noben naših listov ni toliko pisal zoper poboje in pretepe in njih izvire in vzroke, kakor Danica; to vé lahko vsak, kdor je naš list prebiral. To smo bili posebej opomnili v Danici tudi takrat, ko se je bilo o pretepu na Ježici zvedilo. Če je pa Dan. drugi pot tudi zoper tiste grajo izrekla, ki so našo deželo vedno in vedno pri tujih čer-nili in pri judovskih časnikarjih tožili itd., se to blezo še ne pravi pretepop hvaliti!

Tako zmešnjavsko glavo je pa „T.“ pokazal tudi s tem, ko o ravno tej priliki izpeljuje, da Danica ima zato že sočutje do konstitut-vereina, ker je rekla, da bi bilo „nečloveško“ in „nekeršansko“, ako bi kdo n. pr. z njegovimi družniki delal, kakor sta storila una hudodelnika z vojaki v Rimu! Katoličan bi menda ven-der lahko sam vedil, da nam katoliška vera zapove-duje vsacega človeka ljubiti, akoravno njegove napake studimo. In zoper dvom o tem občutljeji ne protestujemo nič manj režno, kakor undan nekdo v deželnem zboru zoper dvom njegovega katoličanstva. —

„Tagbl.“ citira predarlski Vonbankov katol. list, ki pravi: „Die Mehrzahl der Priester beklagt solchen Fanatismus“ (namreč, nationalitätenfanatismus). Te besede „T.“ kranjskemu duhovstvu v premislj priporočuje. Odkritoserčno moramo pa reči, da nam je znan v Ljubljani in na Kranjskem „nationalitätenfanatism“, ki je nad vse druge vreden tega imena, in ta sedi v „Tagblattu.“

Razgled po svetu.

Na Badenskem, kakor naznanujejo „Tir. Stim.“, preganjanje cerkve tudi vladi svoj piškavi sad rodi. List za listom izmed „liberalcev“ zdaj poterjuje, da le tisto je resnica, kar so oni poprej psovali za „ultra-montanske izmišljarije in laži v oziru na „badensko izgledno deržavo“ (bad. Musterstaat). Že obgospodarjajo, in ministerski listi sami brez strahu pišejo, da veliko vojvodstvo zatone v Prusii, stolnica Karolovmir se bo znižala v provincijalko. Vse nitke se neki zedinjajo že v Berlinu. Še za badiške šolske knjige ni več mi-losti, pruske morajo biti. Celo vojaki si morajo lase na spredi ferkati, kakor naddeželni oče v Berlinu, če ne, pridejo na tri dni v ječo! Veliki prusoljub princ Viljem in veliki vojvod Miroslav sta neki oba na popotvanji, in sicer z deržinama, prvi v južni Italii, drugi v južni Francii. In brez strahu govoré, da jih več ne bo domú. Zraven tega se pa katoliška cerkev dalje preganja in stiska. Ravno katoličanje pa so tisti, ki se ne dajo ogreti za „borusko-protestansko cesarstvo“, pravi dopis. — Kdo je tako slep in bi ne prevedil, da tudi v Avstrii so prav tisti katoličani naj zvestejši podložni, ktere potuhnjeni liberaluhi za „ultramontane“ zmerjajo?

Iz nekega českega mesta je mesca majnika te-kočega leta pisal duhovni pastir dr. Jarišu, pisavcu „Volkskalenderja“ to-le: V moji duhovnii živi mož, ki je bral kužljive bukve in spise, se pečal s tako ime-novanimi svoboduhi ali „frajgajsterji“ in je bil postal sam svoboduh. V serce me je žalilo, ker vidil sem, kako se je ta mož pogrezoval v nejevero, je cerkev in ss. sakramente zanemarjal, celo očitno se nosil zoper vero, cerkev in duhovne. Opominjal sem ga, pa nič ni po-magalo. Ogibal se me je. Več lét je tako počenjal. — Že delj časa pa je ta mož, kakor bi bil prestvarjen, izgled pobožnosti in keršanskega življenja. Pa tudi, ko je bil poprej pravi godernjavš — je zdaj mož vesel in dobre volje. Nisem si mogel kej, ter ga prašam pred nekimi dnevi, od kod je to. In poslušajte, gospod in brat, kaj mi je odgovoril: „Odkar sem bral „die Stunden der Andacht für Katholiken von Dr. Jarisch“ — in jih

še zmiraj prebiram, spoznavam svoje zmote.“ (Gl. priporočevanja vredni: Illustr. kath. Volkskalender 1869. v Dr. H. A. Jarisch.

V Carigradu je francoski bogočastni minister Duruy s francoskim denarom vstanovil nekako licejo ter nobenoversko šolo, v kateri je blezo namerjal odrediti neki zarod prostoduhov ali „freidenkerjev“, toda mali civilizacijski babel mu prav revno gre v šibre. Menil je, da ondi bodo vse verstva mirno in prijazno vstrič na klopéh sede, toda kakor se take naprave še nikoli niso poterdile, tako se je tudi Duruy najberže opek. Pred vsim so sv. Oče zaverгли načelo (princip), na katerem je naprava vstanovljena. Ravno tega se nadjajo od greškega patrijarha, ako se ni že zgodilo, in šejh-el-izlam (glavar muhamedanske vere) menda tudi nima boljši menitve o taki mešanici. Mohamedanski rejenci so že večkrat bili na tem, da bi napravo zapustili, ker jim je judovski vodja odveč liberal, in jim n. pr. brani po jedi roke umivati. Vnuk Fuad-pašatov in sin Sarfad-pašatov sta napravo zapustila že po prvih 24 urah. Kolinski list „das heilige Land“, ki to obširniše popisuje, meni, da se ni čuditi, ako se naprava žuga spreminjati v malo shodnico (sinagogo), ker g. Duruy ni boljšega vedil, kakor da je vanjo poslal judovskega ravnatelja. — Omenjeni kolinski list pristavlja, da tudi na Dunaju na akademski gimnazii je bilo lansko leto zraven 434 katoličanov 282 judov, v gimnazii leopoldstadskem zraven 88 katoličanov celo 108 judov.

V Masilii (Marseille) je mesca vel. travna umeril Klot-Bej, mnogozaslužni zdravnik v Egiptu, zlasti pod Mehemet-Ali-em, začetnik boljšega zdravilstva v Egiptu. Bil je prvi egiptovski bej, in ker je bil verin in goreč katoličan, je zraven velicij zaslug v svoji umetnii tudi katoliški cerkvi v Egiptu veliko koristil. Imel je zasluge, da je bil ranjki silno pobožni g. Guasko poklican za škofa v Egipt, podpiral je škofa Massaja (pri narodu Galla) in mil. gosp. Jakobi-a pri Abisincih, koristil je pa tudi katol. ženskim redovom v Aleksandrii in Kairi. Po vojaških bolnišnicah je odpadnikom na vest govoril in si vse prizadeval jih s cerkvijo spraviti. — Verlega moža so bili pa časniki za odpadnika razvpili, in imel je še mnoge druge britkosti.

Na vseučilišu v Pragi je letos 1571 študujočih (lani jih je bilo samo 1442). Med njimi je bogoslovcev 232, pravnikov 553, medicinarjev 380, modroslovcev 337. 1416 je Čehov, 70 Moravanov, nekoliko iz Galicije, Dalmacije, Istrije, Kranjskega, Hervaškega, z Avstrije, Šlezije, Tirolskega, Ogerskega (26). Tujcev je 21, med njimi 10 Saksov, 5 Prusov. — Zatoženi g. dr. Vaclav Houška, nadškofjski tajnik, je za nezadolženega spoznan.

Za misijone v Sveti deželi po Nemškem imajo zbirke po cerkvah veliki petek. Kako goreči katoličani so po nekterih krajih, kažejo ravno zbirke na ta dan. Trienska škofija n. pr. je zbrala 1025 gl., bratislavska 1277 gl., kolinska 3805 gl.

Na Angleškem so prestopile 4 gospé v katoliško cerkev. Imele so nekako samostansko družbo, v kateri so odgojevale otroke brez starišev. Sklenile so zapustiti štirinajst sirotnih deklic, ktere so redile v svoji hiši; sorodniki pa in varhi so jih prosili, naj jih dalje izrežajo po svoji veri. Brat ene sestre Doulas, anglikanski duhoven, je tudi po zgledu njenem stopil v katoliško semenišče v Brügge-u.

Ravno berilo. Turško-gerški razpor dobiva sčasoma nekoliko pojasnila; Rusija in Prusija ste menda grekom na roko, druge moči pa turkom. Kakošen bode konec, ako se spopadejo, in kako daleč bodo valovi segli, je težko ugibati. Visoka Porta sicer ni

tako pri tleh z močmi, kakor se velikrat piše, in ako po drugih krajih kak punt ne vstane, bode Grecija komaj kaj opravila; toda Rus in Prus! Petrograjski dvor je v rodu z greškim, in berlinski z rumunskim; Dva odpadnika je Turčija zagnala zoper Greke; Hobbard-paša (Anglež) veleval na vodi, Omer paša pa na suhem, in je zdaj s 60.000 turki ob tesalski meji ter čaka na povelje, da pojde v Grecijo. Ako ostanejo turški Slovani med to vojsko mirni, se utegne zategniti; — ako ti vstanejo, potlej gorje! in kdo vé, komu vse? — Odbor iz državnega zbora, ki je pretresoval Greuterjevo zadevo, je bil edinih misli, da v Greuterjevem govorjenju ni nikakoršnega žaljenja veličanstva. Koliko spoštovanje vživa Greuter v državnem zboru, kaže med drugim tudi to, da nepričujoči poslanci iz centrum-a so si dajali berzobjaviti (telegrafirati), kdaj bode ta obravnava, da so prišli za Greuterja glasovat. — Po Tirolskem se večkrat plazijo lažnjivi preroki. — „Volksfreund“ omenja na Sveti večer: Sedanji z vojskami oblačni stan je sad tega, ker je politika odpadla od keršanskih načel. — Veliko se je pisalo in reševalo te dni, kako je bil avstrijski poročnik Trautmansdorf neprijazno sprejet v Rimu. „Tagblatt“ se je šembrano hudoval, in rekel je, da Rim, ko zastopnik vzvišenega nauka ljubezni in poterpljivosti, svoje poslanje zanikarno spolnuje (seine Mission schlecht erfüllt)! Zvedilo se je pa, da vse govorice so bile lažnjive pravljice, in torej dvakrat odveč tudi „Tagblattova“ sveta jeza. — Nekaj precej so jeli govoriti o shodu ali konferencii deržavnikov za ohranjenje miru; pravijo pa, da Turčija s tem ni zadovoljna. — Zopet pišejo o poljskih (Czartoriskovih) agentih na Poljskem; izselci si upajo o kaki zmešnjavi kaj doseči za vstajo Polonije. — Omer-paša si neki ne upa iz Tesalije proti Greciji, ker za herbdom mu utegne izrojiti po vsi deželi punt in ga odločiti od turške pomoči.

Iz Ljubljane. Ker se bližajo nove volitve za mestni odbor, torej od 24. grudna skoz 4 tedne v mestni hiši (v ekspeditu) leži zapisnik volivcev v pregled, da se vsak za voljenje opravičeni lahko prepriča, če ni kje izpušen. Do 7. prosenca veljajo oglasi za popravo.

— **Po noči od 30. do 31.** je umerl gosp. Kašp. Velkaverh, benefic., bivši škof. kancelar itd. R. I. P.

Iz Tersta se sliši, da so na Sveti večer mil. škof bili s kamnjem napadeni, ko so šli iz cerkve, da so se v cerkev umaknili, in še le z vojaško stražo obdani se na dom vernili. — Kaj čuda? Sej so se tacihi nočnih pobijavcev „blagibratci“ na Napolitanskem menda celo rotali, da bodo papeža umorili! Peslajnstvo napredva.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. M. Z.: Sin Očetu 1 gl. 60 kr. — Za sv. Očeta Pija IX., vidnega poglavarja Kristusove cerkve na zemlji, in za njegove hrabre vojsake po g. J. L. fajmoštru 15 gl. — 5 gld. „pokoren sin svojemu očetu.“

Za misijon v srednji Afriki. S Podlpe 1 gl. 70 kr.; z Zalega loga 5 gl.

Za bulgarski misijon v Drinopolji. Neimenovan 3 stare dvajset. in 20 kr.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. Sim. Ž. v Dr.: 1 gld. 95 kr. ostane za drugo polovico. — M. A. v C.: Oddano. — G. P. Naročeno. — G. P. v L.: Zgodí se. G. J.—b.: Ravno prav — prihodnjič. — G. Š. v št. A. na list od 18. 10.: Vaša in Vaših prijatelov misel in želja se zdaj že še ne more spolniti; kaj čez kaj časa Bog dá, se bo vidilo. — G. R. T. v sl. B.: Po neljubi zmoti je spis za zdaj zaostal. — G.—rr-o Br.: Serčna hvala. —